

Valimised tulekul: mida lubavad erakonnad korteriühistutele?

Tänavu 3. märtsil toimuvad taas riigikogu valimised. Elamu palus valimistel osalevatel suurematel erakondadel anda ülevaate oma erakonna programmist selles osas, mis puudutab korteriühistuid ning kortermajade renoveerimist ja renoveerimistoetusi.

ELAMU

ESITASIME ERAKONDADELE KIRJALIKULT KAKS KÜSIMUST:

1. Kas ja kuidas on teie erakonna valimisprogrammis ära toodud korteriühistute temaatika?

2. Missugune on teie erakonna seisukoht kortermajade renoveerimise ja kortermajadele mõeldud renoveerimistoetuste osas?

EESTI KESKERAKOND

Vastab Tallinna linnapea Taavi Aas.

Korteriühistud on kahtlemata elanike iseorganiseerumise esimene ja üks tähtsamaid tasandeid ning riik ja omavalitsused peavad nende tegevusele kaasa aitama. Keskerakonna valimisplatvormis kinnitatakse, et peab jätkuma korterelamute renoveerimistoetuste programmi, et muuta kogu elamufond energiatõhusamaks. Lisaks on võetud eesmärgiks kaasajastada elamufondi väljaspool suurlinna, et pakuda mugavaid elutingimusi ka maa- ja piirkondades.

Lisaks kinnitab platvorm, et toetame koduomanikke kaasaegsete vee- ja kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamisel ning energiatõhususe, tuleohutuse ja õhukvaliteedi tõstmisel, et võimaldada inimväärset elu ka maal ja väiksemates omavalitsustes.

Igapäevased praktilised sammud Tallinnas on aga mitmekesisemad, sest

korteriühistute abistamiseks on võimalik kasutada nii ekspertiisi-, haljastus-, renoveerimis- kui ka hoovikorrastustoetust. Ekspertiisitoetuse eesmärk on toetada korterelamute rõdude ja varikatuste tehnoseisundi kontrolli, et tagada nende turvalisus. Toetus ulatub kuni 70 protsendini ekspertiisi maksumusest, kuid mitte rohkem kui 1000 eurot ühe korterelamu kohta. Haljastustoetuse eesmärk on muuta elukeskkond atraktiivsemaks. Toetuse suurus on kuni 60 protsenti toetatavate tegevuste kuludest, kuid maksimaalselt 600 eurot aastas.

Renoveerimistoetus keskendub korterelamu energiatõhususe suurendamisele, toetust saab taotleda korterelamu fassaadi, katuse ja tehnosüsteemide ümberehitustööde tegemisel. Toetus korterelamu kohta on kuni 10 protsenti ehitustööde maksumusest, kuid maksimaalselt 20 000 eurot ja 3000 eurot renoveerimise käigus seinamaalin-gu loomise eest.

Hoovikorrastustoetuse eesmärk on parandada hoovide ilmet ja suurendada nende turvalisust. Toetuse suurus on 15–70 protsenti kavandatavate tegevuste maksumusest, kuid maksimaalselt 16 000 eurot aastas ja 40 000 eurot ühe hoovi kohta.

Korteriühistute puhul on oluline veel mainida, et Tallinn toetab korteriühistute lepituskomisjoni tegevust.

Meetmete rakendamise kulud Tallinnas on 2019. aastal järgmised: koolitustoetuse eelarve on 18 000 eurot; ekspertiisitoetuse eelarve on 40 000 eurot; haljastustoetuse eelarve on 40 000 eurot; renoveerimistoetuse eelarve on 250 000 eurot; hoovikorrastustoetuse eelarve on 502 500 eurot ja projekti „Korteriühistute lepituskomisjon” eelarve on 95 000 eurot.

EESTI SOTSIAAL-DEMOKRAATLIK ERAKOND

Vastab ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist.

Korteriühistute temaatika tõstatub sotsiaalse programme nii peatükis „Õiguskord ja elanike julgeolek” kui ka regionaalpoliitika peatükis.

Õiguskorrale keskendub peatükis, mille lähteseisukohana oleme sõnasta-

nud turvatunde kasvu, on meie konkreetne lubadus luua korteriühistute vaidluste lahendamise komisjon, mis kohtuvälise organina tegeleb korteriühistute vaidluste lahendamiselega.

Veel puudutame kortermajade teemaikat oma regionaalpoliitika peatükis. Tasakaalustatud regionaalne areng ja Eesti riigina kasvanud rikkuse ühtlasem jagunemine Eesti erinevate paikade vahel on sotside selle programmi üks nurgakive. Regionaalarengu edendamiseks tuleb maapiirkondadesse luua töökohti ja kaasajastada ka elamufondi. Selleks lubame oma programmis, et toetame korterelamute renoveerimist maapiirkondades ja tõstame selleks korteriühistutele mõeldud toetuse osakaalu väljaspool Tallinna ja Tartut 50 protsendile.

ISAMAA ERAKOND

Vastab Eesti Omanike Kesklüüdi esimees Priidu Pärna.

Isamaa märksõnadeks on maksurahu ja elamute renoveerimise toetamine. Erakond on kodu- ja korteriomanikke ning neid esindavaid ühendusi alati toetanud. Isamaa eestvedamisel kehtestati kodualuse maamaksu vabastus nii korteri- kui majaomanikele. 2018. aastal jõustus ka uus korteriomandi- ja korteriühistuseadus, mis muutis korteriühistud kortermajades kohustuslikuks eesmärgiga parandada majade haldamist ja kehtestada ühesugused valitsemisereeglid kõikidele elamutele. Nende muudatuste elluviimiseks on justiitsministeerium Urmas Reinsalu juhtimisel palju panustanud teavitustöösse, nõustamisse, koolitustesse ja toetanud ühistute esindusorganisatioone.

2019. aasta valimiste kontekstis on oluline, et Isamaa seisab maksurahu eest, see tähendab, et ei kehtestataks uusi kinnisvaramakse ja säiliks kodualuse maamaksuvabastus. Jätkuvalt on meie sihiks leida poliitiline toetus selleks, et laiendada maamaksuvabastust ka neile koduomanikele, kelle kodud asuvad liitsihtotstarbega maal, et tagada koduomanike võrdne kohtlemine. Isamaa soovib aktsiisitõusud hoida vaos, et need ei tõstaks hüppeliselt

omanike kulusid. Korteriomanike õiguste paremaks kaitseks ja oma vara majandamise soodustamiseks soovib Isamaa liberaliseerida üüriseadusandlust.

Kui majandusministri portfelli oli Isamaa käes, siis meie eestvedamisel alustati laiaulatusliku elamute energiatõhususe tõstmise kavaga. 2019. aasta riigikogu valimistel oleme lubanud jätkata programme, mis panustavad kodude energiasäästlikumaks muutmise ning jätkame korter- ja väikeelamute renoveerimise toetamist. Riiklike üürimajade ehitamise asemel on oluline tõsta inimeste elukvaliteeti kodudes, kus puudub piisav ventilatsioon, tulekolded on ohtlikud ja pesemisvõimalused ahtad. Meie programmis on erilisel kohal pajulapseliste perede elamistingimuste parandamine KredExi kaudu.

EESTI REFORMIERAKOND

Vastab riigikogu liige, majanduskomisjoni aseesimees Toomas Kivimägi.

Korterelamute rekonstrueerimine KredExi toetuse abil on väga efektiivne, tulemuslik ja hästi korraldatud meede. Kaheksa aastaga on korda tehtud enam kui tuhat kortermaja. Parimatel juhtudel on küttekulud vähenenud ligi 50%. Mitte vähemtähtis on asjaolu, et koos sellega väheneb ka fossiilkütuste kasutamine ja CO₂ emissioon.

Prognoosisin neli aastat tagasi korteriühistute foorumil Pärnus, et selle finantsperioodi summa (102 miljonit eurot) on ebapiisav ja sellele tuleks leida lisa. Nii läks. 23. septembrist 2017 uusi soovijaid vastu ei võeta, kuna selleks eraldatud raha on taotlustega kaetud.

Kuivõrd vajadus ja nõudlus kortermajade rekonstrueerimistoetuse järele on jätkuvalt väga suur, siis esimese eelistusena taotleme struktuurifondide vahendeid (suurusjärgus 150 miljonit eurot) uue finantsperioodi (2021–2027) vahenditest. Kui sealt saadavad vahendid on ebapiisavad, tuleb leida raha riigieelarvest.

Rekonstrueerimise riiklik toetamine peab olema stabiilne ja pikaajaline,

et muu hulgas tagada võrdsed võimalused ning pakkuda tegutsemiskindlust ühistutele ja valdkonnas tegutsevatele turuosalistele.

Peame oluliseks rõhutada, et reformierakonna selge eelistus on olemasolevate kortermajade rekonstrueerimine võrdluses uute üürimajade ehitamisega riigi kulul. Ka tänane valitsus, selle asemel, et ehitada uusi üürimaju, võinuks selle raha eraldada täiendavalt kortermajade rekonstrueerimiseks.

EESTI VABAERAKOND

Vastab Vabaerakonna arendusjuht Jaanika Klopets.

Eesti Vabaerakonna programmis on korteriühistutega seotud teemaatika regionaalarengu peatükis.

Võlamenetluses seadustame põhimõtte, kus ühistutele ei saaks rakendada kiire pankroti läbiviimist enne, kui on läbi menetletud ühistu nõuded oma liikmete vastu vastutuskapitali ja ühistu ees võetud muude kohustuste osas.

Toetame monopoolsete kommunaallettevõtete (näiteks sooja-, vee- ja reovee-ettevõtete) reorganiseerimist tulundusühistuteks, kus kommunaallettevõtete juhtimine koos senise munitsipaalvaraga antakse üle selle juhtimiseks ja haldamiseks loodud ühistutele. Rakendame kõikidele nende teenuste tarbijatele ühistu sundliikmelisuse kohustust. Põhimõtteliselt peaks kommunaallettevõtteid majandama üksnes nende teenuste lõpptarbijad.

Soodustame uut tüüpi infrastruktuuriettevõtetenäiteks kogukondlikke vajadusi rahuldavate, näiteks energia-, side-, suvila- ja teiste ühistute loomist. Tagame ühistulisele tegevusvormile kõikides majandussektorites võrdsed tingimused muude ettevõtlusvormidega, mis võimaldavad samas säilitada ühistute eesmärgid ja töömeetodid.

Toetame Euroopa Liidu ja Eesti riigi toetusmehhanismidega ühistuid kortermajade renoveerimisel, elanike ühises kasutuses infrastruktuuriobjektide rajamisel ja renoveerimisel ning taastuenergia tootmises, põllumajanduses, metsanduses ja kalanduses.

rohelised

ERAKOND EESTIMAA ROHELISED

Vastab Tallinna abilinnapea Züleyxa „Zuzu“ Izmailova.

Erakond Eestimaa Rohelised kesken-
dub oma programmis selgelt elamuma-
jandusele, energiatõhususele ja keskkon-
nahoidlikkusele. Soovime üles ehi-
tada sotsiaalselt vastutustundliku ja
keskkonnasäästliku Eesti. Rõhutame,
et kõik, eakatest kuni noorte lasterikas-
te peredeni, vajavad hästi ligipääseta-
vat, kaasaegsete mugavustega, ohutut,
tervislikku ja säästlikku elamispinda.

Roheliste programmis seisab kind-
lalt korterelamute renoveerimise toeta-
mine, samuti ka uute korteriühistute
vajaduspõhiste toetusskeemide välja-
töötamine. Teeme kõigis korterelamute
kütte korterikaupa reguleeritavaks
aastaks 2025.

Suur osatähtsus on taastuenergee-
tika arendamiseks korteriühistutes.
Muudame energiasäästu, salvestusse ja
taastuenergiatootmise ühistusse suu-
natud raha tulumaksuvabaks, et või-
maldada igapäevase soovi korral endale
elektrit toota. Alustame ulatuslike in-
vesteermistoetustega soojus- ja elekt-
rienergia tootmiseks kodude, koolide,
haiglate ja muude avalike asutuste juu-
res, finantsallikaks kasutades ennekõike
CO₂ kaubandusest saadavat tulu ja
ühistulise panganduse jõudu, võimalda-
des kõigil Eesti kodanikel investeerimist
Eestisse. Toetame ühistulist koosma-
jandamist ning taastuenergiat toot-
vaid, väiketootmise ja teenindusega te-
gelevaid tulundusühistuid. Kõrvaldame
kunstlikud takistused taastuenergia
tootmise teelt.

Aitame kaasa eakate ühistegevusel
põhinevate eakatekodude tekkele Ees-
tis, kus ühiselt tehakse süüa, koristatakse
ja toimetatakse aiamaal või lillepee-
narde hooldamisel. Soosime ka põlv-
kondadevahelist suhtlust – ühiseid te-
gevusi lasteaia- või koolilastega; tuden-
gikorterite ehitamist koos eakatekodu-
ga jne. Soosime uut tüüpi, oma privaats-
et ja ühiste tegevuste ruumi pakkuva-
te seenior- ja hooldekodude rajamist,
kuhu eakas saab kaasa võtta ka endale
kõige olulisemad asjad.

Leiame, et pension peab tagama va-
jadusel hooldekodukoha. Toetame ko-
duhooldust ja eluruumide kohaldamist,

mis võimaldab eakal võimalikult hästi
ja kaua omas kodus hakkama saada.

EESTI200
PIKK PLAAN EESTILE

ERAKOND EESTI 200

Vastab Eesti 200 regionaalelu koordinaator Igor Taro.

Oleme Eesti 200 programmis kesken-
dunud mõnelele fundamentaalsetele
küsimustele, milles on lähiaastail vaja
teha olulisi muutvaid otsuseid, et meie
riigi areng ei takerduks. Vastavalt nei-
le valdkondadele on meil programmis
13 peatükki ning neis on elamuehitust
ja sellega seonduvat puudutatud mit-
mes. Ühistute renoveerimistoetused
on olnud omal kohal ja seal me ei näe
väga põhimõttelisi probleeme, mis va-
jaksid lahendamist. Neid toetusi on ka-
sutatud üsna innukalt. Ilmselt üheks
takistuseks on asjaolu, et raha jääb ala-
ti puudu. Selle küsimusega tegeleb meil
majanduse peatükk, mis näeb ette samu
Eesti rahva jõukuse kasvatamiseks
läbi ettevõtluse toetamise.

Kui vaatame elamuehitust laiemalt,
nii kortermajade kontekstis kui üldise-
malt, siis toon välja kolm tõsisemat
muudatust, mida sooviksime ellu viia.

1) Parandada turutõrke piirkonnas
elavate perede võimalusi suurema ko-
du soetamiseks või selle renoveerimi-
seks. Vahet pole, on ta siis kortermajas
ühistu liige või eramaja omanik. Usu-
me, et see parandab nii lastega perede
elutingimisi kui ka elavdab mõnede
piirkondade kinnisvaraturgu, kus see on
sisuliselt surnud ja sellest võidavad ka
teised eluasemete omanikud, mitte ai-
nult lisatagatise kasutajad.

Arendame KredExi finantsinstru-
mente lastega perede elutingimuste pa-
randamiseks ja maaperede liikuvuse ta-
gamiseks. Riik annab lisagarantii suure
pere kodu soetamise laenule kuni 50
protsendi ulatuses sihtasutuse kaudu,
kui pank ei pea laenamist turutõrkega
piirkonnas võimalikuks.

2) Lahendada tööandjate probleem
turutõrkega piirkondades töötajatele

elamispindade rajamiseks. Soodustame
investeeringuid tootmisesse ja tehnolo-
ogiasse, et tõsta sektori lisandväärtust
ja tootlikkust; loome finantsinstrumen-
di elamispindade ehituseks ja renovee-
rimiseks maapiirkondades turutõrke la-
hendamiseks.

3) Viimane teema on CO₂ neutraal-
se keskkonnasäästliku ehituse propa-
geerimine.

Kuna Eestis leiduvatest ehitusma-
terjalides vastab sellele kõige rohkem
puit ja tegu on Eesti töötleva tööstuse
ühe alustalaga, siis oleme valmis üsna
jõuliselt toetama puudutööstuse aren-
gut kõrgema lisandväärtuse saamiseks.
Põhimõtteliselt tähendab see seda, et
kõiksugu toetusskeemides ja avalike
hoonete hanketingimustes saab puut
eelistatud ehitusmaterjaliks võrreldes näi-
teks metalli, betooni või muude impor-
ditud materjalidega.

EKRE
EESTI
KONSERVATIIVNE
RAHVAERAKOND

EESTI KONSERVATIIVNE RAHVAERAKOND

Vastab EKRE majandus- toimkonna esimees Endel Oja.

EKRE valimisprogrammis korteri-
ühistute temaatikat ei puudutata, ku-
na see on programmi jaoks liiga konk-
reetne küsimus. Kortermajade reno-
veerimise ja kortermajadele mõeldud
renoveerimistoetuste osas on meie
seisukoht positiivne – kui inimesed
korteriühistus otsustavad, et see on
neile kasulik, tuleb neile ka vastavat
tuge anda. Samas, teades, et ELi toe-
tus Eestile väheneb järgmisel ELi eel-
arveperioodil võrreldes käesolevaga
40%, siis tuleb ilmselt arvestada ka
toetuste vähenemisega antud vald-
konnas, mis sel juhul nõuab riigieel-
arvest suuremate summade eralda-
mist kui praegusel perioodil.

Küsimustele vastamisest loobus Elurikkuse
Erakond põhjendusega, et nende erakonna
valimisprogramm selle teemaga veel ei
tegele. Detailsemalt saab valimisprogram-
midega tutvuda erakondade veebilehtedel.